

Otázka: Filosofie v Řecku

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Kolda

Filosofie - učebnice

=snaží se formulovat otázky, vybízí k hledání odpovědí na ně, směřují k otázce bytí, k pochopení principů přírodního světa (kosmu) zaměřující na podstatu hodnot. atd.

-tyto otázky se vytvořily před 2500 lety v řecku

Antické typy filosofie

Kosmologická předsokratovští myslitelé . hledání sjednocujícího principu jsoucna, hledání podstat. Řádu, harmonie světa předsokratovští myslitelé

Antropologická – sokratovské školy, sofisté, Sokratés – orientace na roli člověka, v řádu světa, na problémy poznání a na principy praktického fungování společnosti

Systematická – Platon, Aristoteles – vytváření systémů, shrnujících dosavadní filosofické poznání a hledajících odpovědí na všechny otázky týkající se přírodního světa

Helenistická – stoicismus, epikureismus, novoplatonismus – postupné zužování filosofických témat na otázky poznání, morálky a hledání smyslů života, zesilování mystických rysů ve filosofii

Předpoklady vzniku filosofie v Řecku

- Bohatých svobodných městech na pobřeží Malé Asie se stýkaly dvě významné starověké kultury (středomořská a východní)
- Praktické potřeby (mořeplavba, obchod) vyžadovali systematizaci reálných poznatků o světě
- Řecké náboženství netvořilo jednotlivý systém s duchovním monopolem – mohl se vedle mytického obrazu světa bez zásadního problému rozvíjet i „konkurenční“ výklad, založen na rozumově – zkušenostním poznání

Rysy nejstarší filosofie

a) snaha o rozumový výklad světa a postavení člověka v něm je převratným krokem, znamená i vyjití člověka z bezpečí mýtů a přijetí odpovědnosti, plynoucí z rizika úmyslu v poznávání i jednání. Filosofie neznámá popření (vyvracení mýtů ale snaha o paralelní výklad vedle mýtů

b) Filosofie – láska k moudrosti – jako první užil Pythagoras – chápeme jako hledání (namáhavé a často neúspěšné) a usilí přiblížit se moudrosti (sofia)

c) Dříve označována jako všechno, k čemu se člověk dobírá rozumem nebo zkušenostním poznáním (matematika, astronomie, politika, etika)

Jednotlivé etapy antické filosofie

Kosmologická filosofie dříve hledala filosofie odpověď na to co je sjednocujícím principem v proměnlivé skutečnosti, z čeho je skutečnost odvozena, jakým řádem se řídí. Tento sjednocující princip měl u některých myslitelů podobu látky (miletánu) u některých šlo o nemateriální povahu (pythagorovci)

Miletánu – zobecněný obraz světa, vytvořený mimo rámce tradičního mýtu reprezentují myslitelé z Miletu (=významné město v Ionii na východním pobřeží egejského moře = ionská škola) Sjednocení viděli v pralátce = není to mrtvý stavební materiál, ale živá oduševnělá hmota (hylozoismus = z řečtiny = hýle - hmota, zóos - živý)

Tháles (624 - 547) – Aristoteles ho považuje za průvodce uvažování o principech, z nichž je odvozena rozmanitost světa. Tháles procestoval Egypt znal astronomické a matematické

poznatky, vých. Nárůdů, vypočítal výšku pyramid z jejich stínu (thaletova kružnice) věděl pralátku ve vodě

Anaximandros (610-546) - napsal první spis - O přírodě (nedochoval se) zde posouvá Thaletovu představu od této „vody“ k „vodě neurčité“ a k neurčitému a neomezenému (=apeiron) pokusil vysvětlit pohyb hvězd a Země jako tělesa v prostoru, nakreslil první mapu známého světa

Anaximénes (585-525) - pralátkou je pro něho vzduch, ne však konkrétně, ale jako u předchůdce „apeiros aér“

Heros - hrdina

Moira - osud

Eudaimonia - posvátná úcta

Psyché - duše

Agón - zápas

Asfodely - květiny v podsvětí

Nús - mysl

Deus ex machina - bůh ze stroje

Schole - věčný čas (škola)

Fýsis - přirozenost

Alethia - nezakrytý, obraz rozumu

Esti - bytí

Aporse - rozcestí

Logos - řeč

Pyr - plamen

POLEMOS

- Spor (svět je rozporný, kontradikční napjatý)
- Život bez smrti, zákon bez práva
- Spící (všechno na sebe) X bdící (převádí celek, přímá proukladnost světa, přímost poloos)
- Když je zrušeno jedno, zruší se i druhé (když zničíme mužnost, zničíme ženskost)

KOMPLEMENTUM

- Srostlé, neodělitelné, jedno bez druhého nedává smysl
- Temní strany jsou součástí světa = nutné
- Dnes bezpečí (sterilní společnost, prášky na vše)

PYR

- Svět je podobný ohni
- Stýka se s Elejskou školou
- Svět je jeden = jednotka/ mozaika, odstupit = neumyslný celek (pán prstenů)
- Věci zařazuje do celkového pochopení

HENPANTA

- Ze všeho jedno, z jednoho vše

Theion - božské, Sophon - moudré (v bohu je všechno)

- Sjednocení protikladů svět homogenní jednotě

- Podle názorů Elejců je svět také homogenní vytá
- - rozdíl: statické bytosti (Elejské) X napjaté dynamické (Herakleitos)
- I to co je pro nás nesmyslné, může mít význam,
- Spící se obrací do vlastního světa, bdící má jeden, skutečný svět

Panta Rhei

(nestoupíš 2x do stejné řeky)

- Vše plyne, vše je v pohybu

Sokratés (469- 399)

Platon (427 - 337)

Arisotelés (384 - 322)

Athény

Sokratés

- On sám nic nenapsal
- Filosof života
- Výhradně z nepřímých pramenů
- Kontroverzní osobnost. Famózní
- **Žák platon**
- Filosofické dialogy, sugestivní obraz Sokrata (nevykořenitelný), rane Platonové dialogy - Sokrates, později už Platonovy
- **Žák Xenofon** (anabáze)
- - Obrana Sokrata, Symposion (Hostina)
- něco mezi myslitelem a švejkem
- - mnohem lidovější, obdiv
- **Aristofanes**
- - hra Oblaka

- Negativná manipulátor, kontradiční obrazy, generační druh

Sokratovské školy

Jeho žádost - jejich metoda založen a na Sokratovi

Kynici (Cynici, kyon-pes)

- Vše je pod psa
- Založeno na nezávislosti, neuctívají nic, nezávislost, odtah, zdrženlivý, asketičtí, pohrdají společností
- Na ničem nezáleží nic nepotřebuje
- Diogénes, Antisténes (Sokratův žák) - závislost na nezávislosti
- Kázeň, trénink, distanc
- Nevstupovat do vztahů (sokratův odkaz)

Hedonici (rozkošnost)

- Aristipos - podle Sokrara je základní myšlenka „užívej si“
- Pouze radost, aby se radost nezvrátila v opak
- Kocovina
- vyhledávej slast vyhýbej se strasti
- oblíbené i dnes

ERISTICI (ERIS - řecká bohyně konfliktu)

- Vyhrávat konflikty
- Psychologická manipulace /asertivita
- Oblíbené tehdy
- Euklides (není to z Euklidové věty)
- Technika argumentů

- Metajazyk – slovo, typ pozornosti
- Praktický, politický a právní život
- Platonovský pohled na Sokrata (idealizovaný)
- V 5. St. Antropologický obrat (pohled na člověka)

5. st. Řecko ante

Demokracie – legitimní způsob předání moci, zachvacovat všechny oblasti lidského života

Městský stát (polis) – přehledné. 10 – 20 tis. Obyvatel (všichni se znají) velké 50 tis. (athény)

Odstoupení od monarchického přístupu zbytku

Aristokracie – (aristoi) – lepší než druzí, vláda (moc) nejlepších, Eugeis – dobrého rodu/ dobré krve, funguje pouze dokud v to věříme

Vzniká zbohatlá vrstva, postupně chce i politickou moc (Reflektace – Solon podle majetkových poměrů)

Oligarchie

(oligos- málokterý) – vláda menšiny (šlechtici a zbohatlíci), lidé bez majetku nemají v Řecku právo volit

Silný jedinec, občas Tyranos (samovláda)

Démos (=lidú

Ženy, cizinci, otroci – většina společnosti dēmos nejsou, nemají politická práva

5-6 stol. nabývá na významu (řecko perské války)

Kompletní mobilizace => váhra => chteli práva všichni => proces demokracie

Démos - kratos = vláda lidu

HOPLITA (těžkooděný pěšák)

- Kdo má moc i odpovědnost, válečně
- Hoplitská reforma, kritérium pro vojenskou službu, musí být schopen si koupit výzbroj
- Co občan, to voják 20-50let

Elethéria (=svoboda)

Demokracie = předávání (cirkulace) moci (střídavě se poroučí, střídavě se vládne)

Voleno na 1 rok

Kvantina se přelévá v kvalitu (většinová vláda)

Každý si může dělat co chce v rámci limit

Demokracie je způsob desakralizaci mocí, moc zevšední, zobecní, musí se brát ohled na démos (podlézání)

- Otevření nových pojmů jako morálka, právo (není to přímý výron z boha, už nic není posvátného)

Desakralizace = ve všech sférách relativizace hodnot)

I morálka je relativní konfekce (řecká duše upadne do zmatku, hluboký vnitřní neklid)

Politicky radikální ale i kulturně konzervativní

Aristotelé – Miltiádes, Periklés, Platon

- Hlavně v prvních fázích funkci zastávali nejlépe (ndůvěra = vyhnanctví)
- Hlad po vzdělání – démos chce dohnat vzdělanost, kterou má aristokracie (aristokratéú)
- Chce se vyrovnat aristokratům
- Potřeba učitelů -> na vzdělávací potřebu reaguje filosofie